

‘Professionaliseren?’

Hálo zeg... maar ik was toch al professioneel?’

Het kan wat dubbelzinnig overkomen, de term ‘professionaliseren’.

Tenslotte zijn over het algemeen jeugdzorgwerkers natuurlijk allang professioneel. Toch wordt er gesproken over een kwaliteitsslag. Dat je daar als jeugdzorgwerker zelf ook beter van wordt, is te lezen in deze nieuwsbrief.

De term ‘professionaliseren’ slaat vooral op het meer technische traject van de beroepsprofessionalisering. Alle aspecten die zorgen dat iemand goed in zijn werk is worden beschreven en geformaliseerd: opleiding, verplichte nascholing, je vakkennis bijhouden, het in de praktijk brengen van beroepsnormen en richtlijnen. Vergelijk het met een arts. Als iemand alleen zijn diploma geneeskunde heeft, maar verder nooit als arts heeft gewerkt, dan kan hij niet goed aantonen dat zijn vakkennis op peil is. Dat wil niet zeggen dat hij niet het beste met je voor heeft en waarschijnlijk nog goede zorg kan leveren ook. Maar als je zou mogen kiezen, kies je waarschijnlijk voor een geregistreerde arts. Dat is een arts die dagelijks in de praktijk werkt, regelmatig bijscholing volgt, en die aanspreekbaar is wanneer hij - zelfs met de beste bedoelingen - een fout maakt die grote gevolgen heeft. En zo is het nu ook voor WO en HBO professionals in de Jeugdzorg. En straks voor professionals in de brede jeugdhulp en de jeugdbescherming.

Hoe is het zo gekomen?

Een van de grootste merkbare veranderingen voor jeugdwerkers vanaf HBO-niveau is het feit dat ze verplicht zijn zich te registreren bij SKJ. Ook is er een tuchtrecht in het leven geroepen. Wil je nalezen hoe dat eigenlijk allemaal zo gekomen is? Kijk dan op: <https://skjeugd.nl/over-skj/voorgeschiedenis>

Meer aan de hand

Het professionaliseringstraject was niet de enige ontwikkeling in de jeugdzorg. De afgelopen jaren is gewerkt aan de decentralisatie van rijksoverheid naar gemeenten. Dat betekent dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het brede terrein van de jeugdhulp. In de Jeugdwet – die vanaf januari van kracht is – heeft de professionalisering ook een plek gekregen. In het vervolg spreken we van Jeugdhulp en Jeugdbescherming. Voor meer informatie over het programma professionalisering verwijzen we graag naar de website www.professionaliseringjeugdhulp.nl

Nieuws

Rechtsbijstandverzekering
Als lid van de BPSW kun je voor 7,50 per kalenderjaar een rechts-bijstand-verzekering voor tuchtrecht afsluiten.

Je bent dan verzekerd tegen juridische kosten wanneer je te maken krijgt met het tuchtrecht.

[Meer informatie?](#)

Sociaal werkers: registreren of vooraanmelden

Een belangrijk onderdeel van het professionaliseringstraject is het opnemen van alle sociaal werkers die werken in de jeugdzorg of jeugdhulp in het kwaliteitsregister jeugdzorg. Registratie is verplicht vanaf november 2014 en inmiddels zijn 18.000 professionals geregistreerd. Niet voor alle medewerkers in de jeugdzorg is registratie verplicht of mogelijk. Om te weten wie voor registratie in aanmerking komt, kun je kijken op de website van SKJ. Voor sociaal werkers die in het brede jeugddomein werken maar zich niet hoeven of kunnen registreren, is de vooraanmelding geopend. Over deze vooraanmelding is een animatie gemaakt die het verschil tussen registreren en vooraanmelden verheldert. Daarnaast is er een brochure die duidelijkheid geeft wie zich moet registreren, en wie zich kan vooraanmelden.

‘De beroepscode helpt je herinneren aan waar je zelf voor staat in het werk’

[Lees het interview met Jaap Buitink >](#)

“Sociaal werkers hebben dit beroep gekozen omdat ze iets willen betekenen voor anderen”

Aan het woord is Jaap Buitink, één van de samenstellers van de code en trainer. Hij legt uit waarom het eigenlijk nodig is geweest dat jeugdzorgwerkers over een ‘eigen’ ethische code beschikken, hoe de code tot stand is gekomen en welke rol de code in de dagelijkse praktijk gaat spelen.

Jaap Buitink: “Signalen uit het werkveld van de jeugdzorg wezen erop dat de beroepscode voor maatschappelijk werkers weliswaar goede basis is voor ethische reflectie in het brede sociaal werk, maar dat er behoefte was aan een meer specifieke benadering waar het gaat om de zorg voor kinderen en jeugd. Het eerste artikel in de code voor maatschappelijk werkers spreekt over ‘het tot zijn recht laten komen van de cliënt in wisselwerking met zijn omgeving’. Hier wordt specifiek de sociale omgeving bedoeld, de relatie van de cliënt met de het maatschappelijke leven. Bij kinderen gaat het eveneens om ‘tot zijn recht komen’, maar de Beroepscode voor de jeugdzorgwerker benoemt dan specifiek de opvoeding en ontwikkeling. Zoals binnen het gezin. Het maatschappelijk leven en de zelfstandige rol daarin staat meer op afstand. Het tot zijn recht komen van kinderen heeft dus veel meer betrekking op een veilige setting waarin kinderen zich kunnen ontwikkelen. Er is een sterke samenhang met de rechten van het kind. De essentie van de ethiek is in de code voor de jeugdzorgwerker niet anders, maar er is wel veel meer aandacht voor de kwetsbaarheid van kinderen – kinderen zijn nu eenmaal kwetsbaarder dan volwassenen – en hun afhankelijkheid van de directe sociale omgeving.

Daarnaast speelt de beroepsregistratie een rol. Want bij de registratie hoort een beroepsethische code die als het ware op ‘het lijf’ van de jeugdzorgwerkers is geschreven. Het was belangrijk dat jeugdzorgwerkers een eigen ethisch referentiekader kregen, waarin beschreven staat hoe zij vinden ‘dat het hoort’.”

Welke functie heeft de beroepscode in de praktijk van alledag?

“Stel je voor dat je over straat rijdt. Langs de weg staat een bord waarop staat dat je vaart moet verminderen omdat er veel kinderen spelen. Verminder je dan vaart omdat het moet of omdat je het zelf ook belangrijk vindt? Door dat bord wordt je er als automobilist aan herinnerd dat je het zelf ook belangrijk vindt dat het veilig is voor kinderen. Zo is het met de code eigenlijk ook: die helpt je herinneren aan waar je zelf ook voor staat in het werk.

In trainingen hoorde ik wel eens: ‘Ik heb mijn eigen normen en waarden en dat is genoeg’. Over het algemeen volstaan je eigen normen en waarden natuurlijk prima. Of die van collega’s. Maar het geeft wel meer houvast wanneer binnen de beroepsgroep dezelfde normen gehanteerd worden. Die normen geven richting, maar maken ook bewust. Het bord langs de weg als het ware. Zo werkt de beroepscode ook als een hefboom voor reflectie. Hij daagt uit om met elkaar in gesprek te gaan. Waarom doen we eigenlijk wat we doen? Wat vinden we daar eigenlijk belangrijk in? Doen we dingen omdat ze moeten, of omdat we

vinden dat het goed is om zo te handelen? Door die discussie onderling aan te gaan, maakt het je eigen bewustzijn als professional sterker.”

Hoe ervaren professionals de code?

“Er wordt nu veel nadruk gelegd op het toetsende karakter. Alsof de code alleen een maatstaf is om het handelen te beoordelen. Met het tuchtrecht als sluitstuk.

De code is echter ook een hulpmiddel om de beroepstrots te versterken. Die trots heeft behoorlijk deuken opgelopen. Incidenten waarbij kinderen zijn overleden, veel media-aandacht voor spraakmakende zaken waarin het ‘falen van jeugdzorg’ breed werd uitgemeten. Maar ook als je goed hebt gehandeld, kunnen nare dingen gebeuren. Je handelen langs de lat van de beroepscode leggen kan uitwijzen dat je het als professional goed hebt gedaan. En dat geeft zelfvertrouwen.

Ik merk dat professionals het lastig vinden om zich toetsbaar op te stellen. Door de code word je aanspreekbaar. Als je het feit dat je wordt aangesproken op je professionele handelen als persoonlijk falen opvat, dan kan het best bedreigend voelen. Het hele proces van professionalisering betekent dat de werker veel autonomer is in zijn werk. Niet de bureaucratische of hiërarchische kaders bepalen wat je doet, maar je geeft daar zelf richting aan.

Er is veel meer aandacht voor de kwetsbaarheid van kinderen...'

Als je gewend bent om houvast te vinden in de structuren buiten jezelf, is dat een forse uitdaging. Want je wordt daarmee ook echt zichtbaar als individuele professional. Niet alleen individuele werkers, maar ook leidinggevend en organisatie worstelen daarmee. “

Aan de andere kant geeft het ook ruimte. Sociaal werkers hebben dit beroep gekozen omdat ze iets willen betekenen voor anderen. Veel van hen hebben het gevoel dat de ruimte om dat te doen hen is afgenomen. De beroepscode geeft met de professionele autonomie die handlingsruimte terug.”

Welke ontwikkelingen mogen we verwachten op beroepsethisch terrein?

“De beroepscode is geëvalueerd en inhoudelijk is het een verhaal wat goed aansluit bij de praktijk. Wel vind ik dat het artikel over vermoeden van kindermishandeling breder getrokken zou moeten worden in de richting van de

beroepscode voor de maatschappelijk werker; signalering van dreigend geweld breder is dan alleen kindermishandeling. Huiselijk geweld tussen ouders kan op termijn ook invloed hebben op kinderen’. Verder blijken medewerkers in wijkteams nog wel eens worstelen met de code. Als wijkteamwerker zit je immers met professionals uit verschillende disciplines aan tafel. Als iedereen dan met zijn eigen code gaat wapperen, dan wordt het lastig om de samenwerking van de grond te krijgen. Overigens wordt nu al gewerkt aan een publicatie van het Centrum Ethiek en Gezondheid over ‘Ethiek en wijkgericht samenwerken’.”

Wat wil je professionals nog meegeven?

“De beroepscode geeft handvatten voor morele reflectie in de praktijk. Net zoals je tijdens je opleiding met gesprekstechnieken hebt geoefend, is het leren werken met de beroepscode een proces waarin je gaandeweg steeds sterker komt te staan. De beroepscode vraagt niet om kritiekloze acceptatie, je mag best vragen stellen bij de normen die erin beschreven staan. Je hoeft de bordes langs de weg ook niet klakkeloos en zonder nadenken te gehoorzamen. Ga erover in gesprek! Door met jezelf maar ook vooral met collega's en leidinggevend en met cliënten de dialoog aan te gaan, wordt je je steeds bewuster van je eigen referentiekader en professionele ruimte. Zo leer je te formuleren wat ‘goed handelen’ voor jou in jouw dagelijkse praktijk is. En als je daar zicht op hebt, kun je het goede doen. Het zelfvertrouwen en de trots als professional krijgt dan vaste bodem. En daar plukken zeker ook cliënten de vruchten van.”

Richtlijnen: handige hulp

Professionals wegen dagelijks hun handelen af. Wat is er nodig in deze situatie? Wat is een goede manier om daar vorm aan te geven? Hoe houdt ik het beste rekening met de specifieke kenmerken van een doelgroep? Om professionals te ondersteunen bij dit proces van afwegen zijn richtlijnen ontwikkeld: Deze richtlijnen zijn gebaseerd op de beschikbare kennis over het betreffende onderwerp: evidence based, dus gebaseerd op bewezen werkzaamheid in de praktijk.

Ze worden geautoriseerd door de beroepsverenigingen die aan de ontwikkeling ervan bijdragen. Daarmee maken richtlijnen deel uit van de professionele standaard. Ze kunnen helpen bij het maken van de zorgvuldige afwegingen waar elke professional in zijn werk voor komt te staan. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat de professional deze richtlijnen slaafs volgt, maar meeneemt als overwegingen in de besluiten die zij samen met hun cliënten nemen.

De richtlijnen zijn [hier](#) te vinden

Punten halen: over opleidingen en nascholing

Aan de beroepsregistratie zijn criteria verbonden voor het initiële opleidingsniveau (een hogere beroepsopleiding). Maar hoe zit je het dan als je al wel in de jeugdzorg werkt, maar nog geen opleiding HSAO (Hoger Sociaal Agogisch Onderwijs) hebt? Dan gelden er verschillende overgangsregelingen zodat je kunt zorgen dat je over 5 jaar - bij de herregistratie - wel over de juiste opleiding beschikt.

Alleen een beroepsopleiding aan het begin van je carrière is niet genoeg. Door middel van een puntensysteem kun je aantonen dat je door middel van bijscholing je vakkennis en competenties bijhoudt. Naast opleidingspunten moet je ook een aantal punten voor supervisie en intervisie halen. Reflecteren op je handelen - daarbij ondersteund door collega's - is een goede manier om je 'vakgereedschap' te onderhouden.

Wil je weten hoe het precies zit met de punten die je moet halen? Kijk dan [hier](#)

Op zoek naar een training of cursus om je vakkennis op peil te houden?

Kijk dan in de scholingsagenda op de website van SKJEUGD. Daar vind je de trainingen die geaccrediteerd zijn en waar je dus punten voor krijgt. Je kunt met je werkgever overleggen wat voor jouw situatie een goed opleidingsplan is. Alle jeugdzorgwerkers moeten in ieder geval een training hebben gevolgd op het gebied van beroepsethiek. De NVMW/BPSW heeft voor jeugdzorgwerkers een speciale training ontworpen. In twee dagdelen en met behulp van thuisopdrachten ben je ook op dat gebied helemaal klaar voor de toekomst!

[Meer informatie over deze training?](#)

Beroepstrots

“Het is niet altijd makkelijk om aan de buitenwereld uit te leggen hoe complex dit werk is. De jeugdzorg wordt in de media regelmatig in een negatief daglicht geplaatst. Misschien ook wel logisch want het nieuws gaat meestal over negatieve dingen. Het zijn vooral de grote incidenten die aandacht krijgen, maar er wordt weinig aandacht besteedt aan de successen. Gelukkig weet je als jeugdzorgwerker wel beter: er wordt erg hard gewerkt en er gebeuren heel veel goede dingen. Daar haal ik ook mijn trots uit: de dingen die goed gaan. Het is dan ook prettig om de ruimte te hebben als professional om daarin – op verantwoorde wijze natuurlijk – de juiste aanpak te kiezen. En dat is vaak maatwerk. De professionalisering ondersteunt dat ook, al ervaart nog niet iedereen dat zo. Het feit dat je verantwoordelijk gehouden kunt worden voor je handelen, sterkt me in het idee dat ik dan ook mag opkomen voor wat ik denk dat het juiste is. En als je dan in de praktijk ziet dat het werkt, dan verstevigt dat ook weer mijn beroepstrots. Ik zet me graag in voor een sterk beroep. Door op mijn eigen handelen te reflecteren, maar ook door na te denken over hoe het werk beter georganiseerd en gefaciliteerd kan worden.”

Arjan Bosman is geregistreerd Jeugdzorgwerker en lid van de Klankbordgroep SKJ/beroepsvereniging. Wil jij ook deelnemen aan de klankbordgroep? [Lees hier meer](#)

BPSW lid worden?

Wanneer je geregistreerd bent bij SKJ, kun je nu extra voordelig kennismaken met de BPSW.

De eerste twee jaar betaal je slechts 55 euro per jaar.

[Meer informatie en/of aanmelden?](#)

Nieuws

Moet ik mijn registratienummer op verzoek afgeven?

Kijk voor het antwoord op deze en andere vragen op skjeugd.nl/faq

